

Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennusteryhmään kuuluvat Markku Lehmus (vas.), Heikki Taimio, Eero Lehto ja Ilpo Suoniemi.

Taloukasvu hidastuu

– mutta pysyy edelleen nopeahkona

Suomen taloukasvu jatkuu melko nopeana. Kokonaistuotanto kasvaa tänä vuonna kaksi prosenttiyksikköä viimevuotista hitaammin, 3,5 prosenttia. Ensi vuonna kasvu on 3,2 prosenttia. Aasiassa, Venäjällä ja EU:ssa jatkuva hyvä taloukehitys tukee Suomen vientiä ja kasvu, jota Yhdysvaltain kasvu hidastuminen ja euron vahvistuminen eivät suuresti haittaa. Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennusteissa oletetaan palkkojen nousun nopeutuvan mutta pysyvän edelleen maltillisena. Työllisyys paraneminen jatkuu, ja vuonna 2008 työllisyysaste nousee 69,7 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 6,8 prosenttiin.

Palkansaajien tutkimuslaitos

Markku Lehmus

Eero Lehto

Ilpo Suoniemi

Heikki Taimio

Palkansaajien tutkimuslaitos ennustaa¹, että euroalueen kokonaistuotanto kasvaa tänä vuonna 2,5 prosenttia (taulukko 1). Kasvu pysyy suhteellisen nopeana, vaikka sitä heikentävätkin kohonneet korot, Saksan arvonlisäverotuksen kiristäminen, euron vahvistuminen suhteessa dollariin

ja USA:n kasvu hidastuminen. Inflaatiota ovat vaimentamassa euroalueen energiahintojen tasoittuminen, euron vahvistuminen ja maltillinen kustannus-

¹ Tämän taloussennusteen tekstin laajempi versio on luettavissa ja tulostettavissa Palkansaajien tutkimuslaitoksen kotisivuilla osoitteessa www.labour.fi.

kehitys. Kaikkiaan kuluttajahintainflaation hidastuminen tukee euroalueen yksityisen kulutuksen elpymistä ja talouskasvua tänä vuonna. Kotitalouksien kulutushaluja lisää myös euroalueen roimasti parantunut työllisyystilanne. Euroalueen yritysten pitkään jatkunut hyvä kannattavuus sekä kohtuulliset markkinaodotukset kannustavat niitä lisäämään investointeja kuluva-
na vuonna viime vuoden tahtiin. Ulkomaankauppa tukee myös edelleen euroalueen kasvua, kun talouskasvu pysyy nopeahkona muualla kuin USA:ssa. Euroalueen vientimenestys nojautuu pitkälti vuosien kuluessa vahvistuneeseen hintakilpailukykyyn.

Ensi vuonna euroalueen kasvuvauhti kiihtyy 2,8 prosenttiin. Tuolloin yksityisen kulutuksen merkitys kasvutekijänä vain korostuu, kun Saksan arvonlisäverotuksen kiristäminen ei enää tunnu. On myös odotettavissa, että parantuneen työmarkkinatilanteen vaikutuksesta uusittavien työehtosopimusten palkankorotukset ovat aiempaa suurempia, mikä on osaltaan siirtämässä kasvun painopistettä ulkomaankaupasta yksityiseen kulutukseen.

EKP nostaa vielä korkoa

Euroopan keskuspankki on nostanut keskeistä ohjauskorkoaan runsaan vuoden aikana 2 prosentista 3,75 prosenttiin. Aluksi koronnostot nähtiin reaktiona siihen, että kuluttajahintainflaatio pysytteli yli EKP:n sallimassa kahdessa prosentissa. Kun öljyn hal-

peneminen painoi inflaation alle kahteen prosenttiin syyskuusta 2006 lähtien, EKP kuitenkin jatkoi rahapolitiikan kiristämistä. Talouskasvun lievän nopeutumisen katsottiin nostavan hintojen nousupaineita. Näillä näkymin euroalueen inflaatio pysyy alle kahdessa prosentissa tai kahden prosentin tuntumassa tänä vuonna. Siitä huolimatta EKP on nostamassa korkoaan lisää. Tähän on ilmeisesti vaikuttanut se, että esimerkiksi Saksassa on noussut vaatimuksia tuntuista palkankorotuksista.

Kaiken kaikkiaan EKP:n hanakkuus koronostoihin tuntuu yli-ampuvalla, koska inflaatio on pysynyt kurissa ja koska kotimainen kysyntä ei ole vielä edes ehtinyt kunnolla vahvistua EU:n suurimmissa jäsenmaissa Saksassa ja Italiassa. Palkansaajien tutkimuslaitos ennustaa, että EKP nostaa ohjauskorkoaan 0,25 prosenttiyksikköä tämän vuoden aikana. Lyhyt 3 kuukauden eurokorko olisi tänä vuonna keskimäärin 4 prosentissa ja ensi vuonna hivenen tämän tason yläpuolella. Pitkät 10 vuoden korot eivät euroalueella olisi enää merkittävästi lyhyiden korkojen yläpuolella.

USA:n talouskasvu hidastuu, mutta naapureissamme se on nopeaa

USA:n talouskasvu on hidastumassa tänä ja ensi vuonna runsaan kahden prosentin vauhtiin. Asuntoinvestointien romahdaminen ja siihen liittyvä asuntojen arvonalennus ja kotitalouksien varallisuusasemaan liittyvän epävarmuuden kasvu ovat heikentäneet kuluttajaluottamusta. Yksityisen kulutuksen kasvun hidastuminen ei kuitenkaan ole kovin jyrkkää. Koska inflaatiopaineet eivät ole vielä väistyneet, USA:n keskuspankki tuskin vielä useaan kuukauteen on halukas lähtemään taloutta elvyttävään rahapolitiikan keventämiseen.

Suomen kannalta on merkityksellistä, että lähinaapureiden taloudet kasvavat tänä ja ensi vuonnakin selvästi nopeammin kuin esimerkiksi euroalueella keskimäärin. Niinpä Ruotsin kasvu pysyy lähes 4 prosentissa ja Venäjän kasvu vähintään 6 prosentissa. Baltiassa kasvuvauhti lähentelee jatkossakin 10 prosenttia.

Niin ikään Aasian kasvu pysyy nopeana, erityisesti väkirikkaissa Kiinassa ja Intiassa. On kuitenkin myös muistettava, että maailmantalouden riskit eivät liity pelkästään USA:n epätasapainoihin. Sekä Kiinan että Intian kasvun kestävyyttä voivat koetella ammattitaitoisen työväen pulasta aiheutuvat pullonkaulat, suhteellisen kehittymätön kuljetusverkosto ja muu infrastruktuuri sekä lisääntyvät paineet rajoittaa ympäristön pilaantumista.

Taulukko 1. Kansainvälinen talous.

Kokonaistuotannon määrän kasvu (%)	2006	2007e	2008e
Yhdysvallat	3,3	2,2	2,4
Euro-13	2,7	2,5	2,8
Saksa	2,7	2,1	2,8
Ranska	2,2	2,2	2,2
Italia	2,0	2,0	2,5
EU27	2,9	2,8	2,9
Ruotsi	4,4	3,9	3,3
Iso-Britannia	2,8	2,8	2,6
Japani	2,2	2,2	2,0
Venäjä	6,7	6,5	6,0
Kiina	10,7	9,5	9,0

Lähde: BEA, BOFIT, Eurostat, Palkansaajien tutkimuslaitos.

Ulkomaankaupan vaikutus kasvuun pysyy positiivisena

Suomen viime vuoden talouskasvun nopeus selittyy pitkälti ulkomaankaupalla. Vienti kasvoi määrältään 10,7 prosenttia ja tuonti vain 5,4 prosenttia (taulukko 2). Vienti kasvoi nopeimmin euroalueelle. Merkilläpantavaa on myös se, että Suomen ulkomaankauppa on kasvanut nopeahkosti ja tasapainossa EU:n uusiin jäsenmaihin. Vastaavasti taas Itä-Aasian kanssa käytävän kaupan alijäämä on vain kasvanut.

Viennin määrä kasvaa tänä vuonna 6 prosenttia ja ensi vuonna 5 prosenttia. Ulkomaankaupan vaikutus kokonaistuotannon kasvuun on vielä selvästi positiivinen, koska tuonti kasvaa tänä vuonna vain 4 prosenttia ja ensi vuonna 3,5 prosenttia. Vientiä vahvistaa euroalueen talouskasvun asettuminen 2,5–3 prosenttiin sekä Suomen naapurimaiden – Ruotsin, Venäjän ja Baltian – kasvun pysyminen huomattavasti esimerkiksi EU:n keskikasvua nopeampana. Tiedot perinteisen metalliteollisuuden tilauskannan suurenmisesta, laivatoimitusten kasvusta, Nokian matkapuhelinalan menestymisestä tärkeimmän kilpailijan kustannuksella sekä teollisuuden omista arvioista, joiden mukaan lähikuukausien vientinäkömät ovat hyvät, viittaavat viennin kasvun jatkumiseen kohtuullisen nopeana tänäkin vuonna. Ensi vuonna tilanne pysyy jokseenkin samanlaisena. Tätä positiivista yleisnäkömää varjostavat elektroniikan kokoonpanon alasajo sekä metsäteollisuuden viennin kasvun väijäämätön hitaus. Ensi vuonna Suomen metsäteollisuutta ja sen vientiä uhkaavat Venäjän raaka-aineviennin tullien mahdollinen toteuttaminen.

Ulkomaankaupan vaihtosuhteen odotetaan pysyvän sekä tänä että ensi vuonna lähes ennallaan. Samanaikaisesti viennin vedon ansiosta kauppa- ja vaihtotase vahvistuvat.

Teollisuuden kasvu ei vielä ehdy

Teollisuustuotanto on kasvanut selvästi kokonaistuotantoa nopeammin. Metsäteollisuuden viime vuoden korkea kasvuluuku selittyy lähinnä toissa vuoden tuotantoseisokista, mutta metalliteollisuuden (ml. sähkötekninen ala) lähes 13 prosentin kasvu on ollut odotettuaakin nopeampaa ja se jatkuu bruttokansantuotteen kasvua nopeampana tänä ja ensi vuonna.

Taulukko 2. Kysynnän ja tarjonnan tase.

	2005	2006	2007e	2008e
	Mrd. €	Määrän prosenttimuutos		
Bruttokansantuote	167,9	5,5	3,5	3,2
Tuonti	63,6	5,4	4,0	3,5
<i>Kokonaistarjonta</i>	231,5	5,5	3,6	3,3
Vienti	74,5	10,7	6,0	5,0
Kulutus	121,2	2,3	2,1	2,3
– yksityinen	85,2	3,0	2,4	2,8
– julkinen	35,9	0,9	1,5	1,2
Investoinnit	32,3	5,1	4,1	3,2
– yksityiset	27,9	5,6	4,4	2,2
– julkiset	4,4	1,8	2,4	1,4
Varastojen muutos (ml. tilastollinen ero)	3,5	-0,1	2,1	1,4
<i>Kokonaiskysyntä</i>	231,5	5,5	3,6	3,3

Lähde: Tilastokeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos.

Muun kuin sähköteknisen metalliteollisuuden tuotannon määrä kasvaa tänä vuonna 9 prosenttia ja ensi vuonnakin vielä 6 prosenttia. Sähköteknisen teollisuuden volyymin kasvu taas putoaa nollan tuntumaan. Metsäteollisuus kasvaa edelleen parin prosentin vuosivauhtia. Tosin ensi vuonna kasvua uhkaavat Venäjän metsäraaka-aineelle asettamat tullit. Viime vuonna muu tehdasteollisuus, johon kuuluvat kemian teollisuuden ohella elintarviketeollisuus, kivijalosteiden tuotanto sekä tekstiili- ja vaatetusteollisuus, kääntyi selvään nousuun. Tämän positiivisen trendin uskotaan jatkuvan tänä ja ensi vuonna, kun kemian teollisuuteenkin on tulossa uutta kapasiteettia.

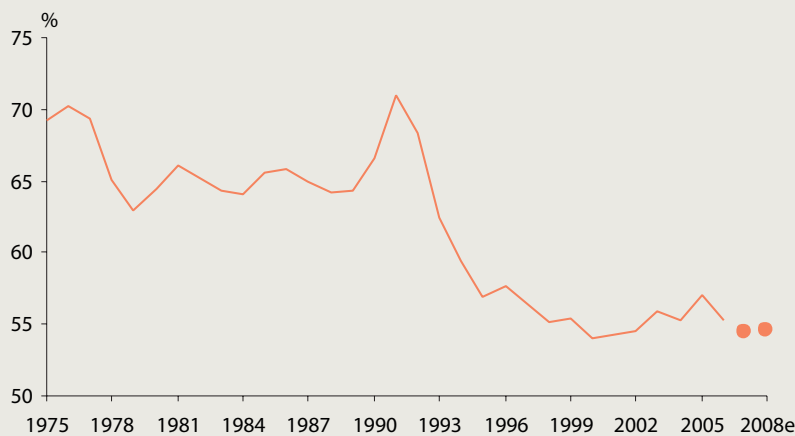
Muista toimialoista rakentamisen kasvu jatkuu nopeahkona. Kauppa kasvaa edelleen 4–5 prosenttia, ja ensi vuonna sitä tukee kotitalouksien kulutuskysynnän voimistuminen. Teollisuuden tendenssi ulkoistaa tarvitsemiensa palvelupanosten tuotanto tähän erikoistuneisiin yrityksiin näkyy liike-elämän palveluiden kasvun voimistumisena. Puhtaan tiedon tuotannon painoarvo Suomen tuotantorakenteessa on ainakin toistaiseksi lisääntymässä myös kansainvälisen työnjaon syventymisen myötä. Henkilökohtaisten palveluiden tuotanto kasvaa ennustejaksolla muuta tuotantoa hitaammin.

Ostovoima kasvaa vajaat 3 prosenttia

Palkankorotukset ovat olleet maltillisia, ja palkkasumma kasvoi viime ja tänä vuonna hitaammin kuin yksityisen sektorin toimintaylijäämä. Funktionaalinen tulonjako heikkeni viime vuonna (kuvio 1), ja palkkojen osuus yritysten arvonlisäyksestä laski samalle tasolle kuin se oli 1990-luvun lopun suhdannehuipussa. Tulopoliittinen kokonaisratkaisu on voimassa syyskuun loppuun eikä täksi vuodeksi ole sovittu palkankorotuksia. Enustamme ansiotason liukumineen nousevan tänä vuonna 2,8 prosenttia, jolloin palkkasumma kasvaisi 4,4 prosenttia (taulukko 3). Vuonna 2008 ansiokehitys kohentuu ja arvioimme nousuksi vuositasolla 3,8 prosenttia. Tämän tasoinen sopimusratkaisu vastaisi viime vuosien maltillista linjaa. Sen seurauksena palkkojen osuus arvonlisäyksestä säilyisi ennallaan ja palkkasumma kasvaisi 4,9 prosenttia. Liittotasolla tehty ratkaisu johdaisi todennäköisesti tätä korkeampaan tasoon.

Tänä vuonna veronkevennyksillä tuetaan palkansaajien ostovoiman kehitystä, ja omaisuustulojen kasvu kiihtyy. Osinkotuloissa päästään lähelle vuoden 2004 huippua. Kotitalouksien korkomenot ovat sitä vastoin kääntyneet nopeaan nousuun. Tämä heijastaa sekä lainakannan nopeana jatkunutta kasvua että korkojen kääntymistä selvään ja tasaiseen nousuun. Tänä vuonna kotitalouksien reaalityulojen odotetaan kaikkiaan kasvavan 2,7 prosenttia. Ensi vuonna ne kasvavat vähän nopeammin.

Kuvio 1. Funktionaalinen tulonjako yritystoiminnassa 1975–2008.

Lähde: Tilastokeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos.

Kulutus kasvaa reaalityuloja hitaammin ja inflaatio kiihtyy väliaikaisesti hieman

Reaaliensioiden kasvun lievä hidastuminen ja reaalkoron nousu alkavat jarruttaa kulutuksen kasvua. Yksityinen kulutus kasvaa 2,4 prosenttia tänä vuonna ja 2,8 prosenttia ensi vuonna. Vaikka kasvu on reaalityulojen nousua hitaampaa, ei kotitalouksien säästämistä näytä palautuvan positiiviseksi ennustejakson aikana.

Asuntomarkkinat ovat tasaantumassa. Tämä näkyy inflaatiiovauhdin hidastumisena. Korkojen nousu nostaa vielä tänä vuonna inflaatiota, mutta muita olennaisia hintapaineita tai inflaatioyllätyksiä ei ole näkyvissä. Korkojen ja asuntomarkkinoiden tasaantuessa kuluttajahintojen ennustetaan nousevan 1,8 prosenttia vuonna 2007. Ensi vuonna inflaatio on vuositasolla 1,5 prosenttia.

Työllisyyden nousu hidastuu

Viime vuonna syntyi 42 000 uutta työpaikkaa. Hyvä työllisyystilanne aktivoi ihmisiä työmarkkinoille, minkä seurauksena myös työvoima kasvoi 27 000 henkilöllä. Viime vuoden työttömyysaste aleni keskimäärin 7,7 prosenttiin. Tänä vuonna työllisyys kasvaa jonkin verran viimevuotista hitaammin mutta kuitenkin 30 000 henkilöllä. Työllisyys kohenee eniten palvelusektoreilla, erityisesti liike-elämän palveluissa. Lisäksi rakentaminen kasvattaa työllisyyttä vielä jonkin verran, mutta teollisuudessa työllisten määrä ei juuri muutu. Työvoima kasvaa tänä vuonna 15 000 henkilöllä. Osaltaan työvoiman kasvu selittyy puhtaasti väestöllisillä tekijöillä kuten maahan suuntautuvan siirtolaisuuden kasvulla, osaltaan taas sillä, että työvoimaan kuulumaton työikäinen väestö aktivoituu hyvän suhdannetilanteen ansiosta. Työttömyysaste laskee tänä vuonna 7,1 prosenttiin.

Myös ensi vuonna työmarkkinakehitys jatkuu hyvänä, vaikka talouskasvu hidastuu jonkin verran. Työllisten määrä kasvaa ensi vuonna 17 000 henkilöllä niin, että työllisyysasteeksi

Taulukko 3. Ennusteen keskeisiä lukuja.

	2006	2007e	2008e
Työttömyysaste (%)	7,7	7,1	6,8
Työttömät (1 000)	204	190	183
Työlliset (1 000)	2 443	2 473	2 490
Työllisyysaste (%)	68,9	69,4	69,7
Inflaatio, kuluttajahintaindeksi (%)	1,6	1,8	1,5
Ansiotaso, ansiotasoindeksi (%)	3,0	2,8	3,8
Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot (%)	1,6	2,7	2,9
Vaihtotaseen ylijäämä (mrd. €)	9,9	11,9	13,0
Kauppataseen ylijäämä (mrd. €)	9,5	11,4	12,7
Valtiontalouden rahoitusylijäämä			
mrd. €	1,6	2,2	2,5
% bkt:sta	0,9	1,2	1,3
Julkisyhteisöjen rahoitusylijäämä			
mrd. €	6,3	7,7	8,5
% bkt:sta	3,8	4,3	4,6
Velkaantumisaste (Emu-velka), % bkt:sta	39,1	37,0	35,3
Veroaste, %	43,5	43,1	43,2
Lyhyet korot (3 kk:n euribor)	3,1	4,0	4,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v.)	3,8	4,2	4,1
Lähde: Suomen Pankki, Tilastokeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos.			

tulee 69,7 prosenttia. Samalla työvoima kasvaa 10 000 henkilöllä. Tämän tuloksena työttömyysaste laskee 6,8 prosenttiin.

Rakentaminen jatkuu vilkkaana

Yksityiset investoinnit lisääntyivät viime vuonna 5,6 prosenttia, ja investointiaktiiviteetti pysyy korkeana myös kuluvana vuonna. Yksityiset investoinnit kasvavat 4,4 prosenttia viime vuodesta. Rakennuslupia ja aloitettuja rakennuksia koskevat tiedot viittaavat myös siihen, että rakentamisen painopiste siirtyä asuinrakentamisesta muuhun talonrakentamiseen, jossa kas-

vua on odotettavissa erityisesti liike- ja toimistorakentamisessa.

Yksityisten investointien kasvu jää ensi vuonna runsaaseen kahteen prosenttiin. Investointiennusteiden epävarmuutta lisää mittavien investointien, kuten ydinvoimalan ja Finnairin laitehankintojen, ajoittumiseen liittyvä epävarmuus.

Julkisen talouden ylijäämä on kasvamassa

Vuonna 2007 valtion investointi- ja erityisesti kulutusmenojen kasvu on jäämässä melko vaatimattomaksi, mutta veronkevennyksistä huolimatta verokertymä lisääntyy hiukan niitä nopeammin, ja valtion saamien osinko- ja korkotulojen odotetaan kasvavan selvästi. Kuntien valtionosuuksien kasvu hidastuu neljään prosenttiin, ja tätä kompensoidaan siirtämällä kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä valtionverotukseen. Valtiontalouden ylijäämä kasvaa 600 miljoonalla eurolla lähes 2,2 miljardiin euroon. Kuntien verotulot nousevat kuluvana vuonna kuuden prosentin tahtia, mikä takaa sen, että kuntien rahoitusasema paranee edelleen hieman, runsaat 100 miljoonaa euroa.

Sosiaalivakuutusmaksuprosentit pysyvät kuluvana vuonna jokseenkin ennallaan, ja palkkasumman kasvun hidastuessa työeläkelaitosten ja muiden sosiaaliturvarahastojen maksutulojen kasvu hidastuu selvästi. Toisaalta niiden omaisuustulojen kasvun ennakoidaan vauhdittuvan, ja valtion budjetista ohjataan niille lisävaroja. Kaiken kaikkiaan julkisyhteisöjen EMU-ylijäämä nousee puolella prosenttiyksiköllä 4,3 prosenttiin bruttokansantuotteesta, ja EMU-velkasuhde alenee 37 prosenttiin. Kokonaisveroaste alenee 0,4 prosenttiyksiköllä 43,1 prosenttiin.

Julkiset investoinnit paisuvat ensi vuonna

Vuoden 2008 valtionverotukseen on tässä ennusteessa oletettu hallituksen 8.3.2007 tekemän kehyspäättöksen mukaiset ansiotulojen veronkevennykset, jotka jättävät niiden veroasteen ennalleen. Ennusteessa ei ole oletettu mitään tarkistuksia arvonlisä-, alkoholi-, auto- eikä muihinkaan välillisiin veroihin. Vuodelle 2008 näyttäisi ajoittuvan poikkeuksellisen runsaasti

väylähankkeita, joissa valtiolla on merkittävä rahoitusosuus. Tämän ja kuntien investointien samanaikaisen kasvun seurauksena julkiset investoinnit tulisivat kasvamaan reaalisestikin lähes kymmenen prosentin vauhtia. Valtiontalouden ylijäämä jatkaisi kasvuaan noin 300 miljoonalla eurolla.

Voimassa olevien menokehysten mukaisesti kuntien valtionosuuksien kasvu vauhdittuu hieman vuonna 2008. Kuntien rahoitusaliijäämän ennustetaan pysyvän suunnilleen ennallaan. Ennusteessa ei ole oletettu mitään ylimääräisiä lisäyksiä kuntasektorin palkkoihin tai työllisyyteen, mutta kunnallisverotuksen on ennakoitu kiristyvän viime vuosien tapaan noin 0,1 prosenttiyksiköllä. Ennusteessa on oletettu kehyspäätöksen mukainen 0,2 prosenttiyksikön korotus eläkemaksuihin. Työeläkelaitosten ja muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusylijäämä paisuu edelleen yli puolella miljardilla eurolla.

Julkisyhteisöjen EMU-ylijäämä jatkaa kasvuaan myös vuonna 2008 ja nousee jo 4,6 prosenttiin bruttokansantuotteesta, jolloin se muodostuu 1,5 prosenttiyksikköä suuremmaksi kuin valtiovarainministeriön laatimissa julkisen talouden kestävyyslaskelmissa ja jopa hieman suuremmaksi kuin niissä asetettu tavoite vuosikymmenen vaihteen (suhdannekorjatulle) ylijäämälle.

Väestön ikääntyminen varjostaa talouskasvua – Suomen tilanne kuitenkin parempi kuin EU:ssa keskimäärin

Suomen lähiaikojen talouspolitiikan liikkumavaraa määrittää julkisen talouteen syntynyt rahoituksellinen väljyys, noususuhdanteen ilmeinen pitkittyminen sekä näköpiirissä oleva väestön ikääntyminen ja siihen liittyvä työikäisen väestön määrän kääntyminen laskuun. Väestörakenteen muutoksen jyrkkyyttä kuvaa se, että Eurostatin väestöennusteen (2004) mukaan työikäinen väestö (15–64-vuotiaat) olisi 20 vuoden kuluttua 300 000 nykyistä pienempi. Samaan aikaan yli 65-vuotiaiden määrä kasvaisi 600 000 henkilöllä.

Tähän väestöennusteeseen nojautuen valtiovarainministeriö on arvioinut, että julkisen talouteen on kasvamassa vuoteen 2050 mennessä mittava alijäämä (4 prosenttia bruttokansantuotteesta), jos kokonaisveroaste pysyy runsaassa 42 prosentissa. Tässä laskelmassa eläkemenojen nousun ane-

Ennustepäällikkö Eero Lehto näkee Suomen työikäisen väestön, työllisyysasteen ja julkisen talouden kehityksen optimistisemmässä valossa kuin valtiovarainministeriön laatima julkisen talouden liikkumavara-arvio.

taan purkautua eläkemaksuihin, mikä taas edellyttää muun verotuksen keventämistä. Tämän perusskenaarion nähdään edellyttävän julkisten menojen kasvun hillintää sekä rakennemuutoksia, jotka lisäisivät työllisyysastetta ja tuottavuutta.

Viimeaikainen kehitys viittaa siihen, ettei työikäinen väestö kuitenkaan vähenisi edellä ennustetulla tavalla nettomaahanmuuton lisääntyessä merkittävästi. Näillä näkymin vuotuinen nettomaahanmuutto voisi hyvinkin olla noin 5000 henkeä ennustettua suurempi, mikä taas voisi nostaa jo kahdenkymmenen vuoden kuluttua työikäisen väestön kokoa jopa lähes 70 000 henkilöllä ennustetusta. EU:n ennusteissa Suomen syntyvyys on myös oletettu jonkin verran liian matalaksi.

Suomea koskeissa talouden kestävyysarvioissa on myös korostettu, että Suomen vanhusuhtosuhde (yli 64-vuotiaiden suhde 20–64 vuotiaisiin) on EU-maiden korkein v. 2025. Väestöennusteiden tarkempi tarkastelu ja EU:n väestöennusteen taustaoletusten kriittinen arvio kuitenkin viittaavat siihen, ettei Suomen väestö ole edes v. 2025 paljoakaan ikääntyneempi kuin koko EU:n väestö keskimäärin. EU:n keskimääräinen vanhusuhtosuhde nousee vuoden 2025 jälkeen niin jyrkästi, että se ylittää vuosina 2030–2035 Suomen vastaavan suhteen. Tähän vaikuttaa se, että monissa suurissa EU-maissa kuten Italiassa, Saksassa ja Espanjassa syntyvyys on jo pitkään ollut vähäisempää kuin Suomessa. Viime vuosina vain Irlannissa ja Ranskassa syntyvyys on ylittänyt Suomen tason.

Väestörakenteen vinoutuminen aikaansaakin näillä näkymin paineita kokonaisveroasteen nostamiselle koko Euroopassa. Myös eläkejärjestelmien Suomea vähäisempi rahastointi vaikuttaa tähän suuntaan. Kaiken kaikkiaan Suomen tilanne on pitkällä aikavälillä jopa jonkin verran parempi kuin EU-maissa keskimäärin.

Myös Suomen työllisyysasteen kehityksen osalta on perusteita olla optimistisempi kuin valtiovarainministeriön hahmottelemassa Suomen talouden kestävyyslaskelmissa on oletettu. Tässä arvioissa vasta vuonna 2011 työllisyysaste nousee 69,8 prosenttiin, kun näillä näkymin työllisten osuus työikäisistä nousee jo ensi vuonna näihin lukemiin. Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että työllisyysasteen kehitykseen vaikuttaa vielä nykyisin toipuminen 1990-luvun lamasta: vanhempia ikäluokkia, joissa on keskimääräistä enemmän työelämästä syrjäytyneitä, on suurin joukoin tulemassa eläkeikään ja tilalla tulee keskimääräistä koulutetumpia ja työkykyisempiä ikäluokkia.

Työllisyysaste voidaan hyvinkin nostaa 72 prosentin tuntumaan jo vuoteen 2011 mennessä. Työllisyysaste ei nouse vain työttömyysasteen laskemisen vaan myös työikäiseen väestöön kuuluvan mutta työvoimaan kuulumattoman väestöosuuden pienenemisen vuoksi. Jälkimmäisen väestöosuuden koko onkin muuttunut voimakkaasti suhdanteiden mukaan huolimatta siitä, että siihen kuluu myös opiskeleva nuoriso. Tämän passiivisen väestön osuuden pientyminen edellyttää myös julkisen vallan myötävaikutusta, muun muassa aktiivista työllisyyspolitiikkaa, minkä tarpeellisuuteen myös valtiovarainministeriö on kestävyysarvioidensa yhteydessä viitannut. Itse asiassa työelämää kehittämällä, panostamalla koulutukseen sekä työkuuntoisuutta edistävillä terveys- ja sosiaalipalveluiden kehittämällä voidaan myös varmistaa työikäisen väestön aktivointi.

Finanssipolitiikan keventämistä ei syytä kiirehtiä

Hyvän suhdannevaiheen myötävaikutuksella julkisen talouden on muodostumassa täksi ja ensi vuosiksi ylijäämä, jonka koko on noin neljä ja puoli prosenttia bruttokansantuotteesta. Nykyisessä hyvässä suhdannevaiheessa ei finanssipolitiikka ole syytä keventää siinä määrin, että julkisen talouden rahoitusjäämä oleellisesti supistuisi. Elvyttävien toimien aika tulee silloin, kun kokonaistaloudellinen tilanne alkaa heikentä.

Nykyisessä poliittisessa tilanteessa paineet verojen alenuttamiselle ovat kuitenkin suuret. Hyvän talouskehityksen vaikutuksesta ollaan myös päätyvässä palkankorotuksiin, jotka nostavat lähivuosien ansiotasoa parin viime vuoden aikana koettua enemmän. Tämä näkyy myös julkisen sektorin työpanoksen hinnassa. Julkisten menojen kasvattamiseen suhtaudutaan kuitenkin pidättyväisesti. Tätä tendenssiä korostaa pelko siitä, että julkiseen toimintaan sidotut resurssit rajoittavat yksityisen sektorin laajenemista. Syntyneessä tilanteessa päädytään helposti ylilyönteihin verotuksen keventämisessä, minkä seurauksena julkisen sektorin resurssipula uhkaa kärjistyä. Suuresta pelivarasta huolimatta voimavaroja ei välttämättä enää riitä heikossa asemassa olevien elintason nostamiseen. Niinikään pyrkimykset tukea työllisyysasteen nousemista ja edistää tuottavuutta niin tiede- ja koulutus- kuin sosiaali- ja terveyspolitiikallakin edellyttävät julkisten reaalimenojen kohtuullista keskimäärin noin 1,5 prosentin kasvua seuraavan neljän vuoden aikana. Tämä kasvu-ura ei estäisi yksityisen palvelusektorin tuntuvaakin kasvamista. ■